

04/10/2021

Μνημόσυνο για τον θεοσεβή πυρπολητή Κανάρη στην Κυψέλη

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Χίου, Ψαρών και Οινουσσών

Σε κλίμα πνευματικής κατάνυξης αλλά και εθνικής έξαρσης η Ιερά Μητρόπολη Χίου, Ψαρών και Οινουσσών και η Αδελφότητα Ψαριανών τίμησαν τον μεγάλο, θεοσεβή και φιλόπατρη Κ. Κανάρη στον Ιερό Ναό Αγ. Αποστόλων Κυψέλης, κτίτρω του οποίου είναι ο ίδιος ο θρυλικός Ψαριανός πυρπολητής.

Την Κυριακή 3 Οκτωβρίου 2021 τελέσθηκε Αρχιερατική Θεία Λειτουργία ιερουργούντος, με την κανονική άδεια του **Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερώνυμου**, του **Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρών και Οινουσσών κ. Μάρκου**, με την συμμετοχή των Ιερέων του Ι. Ναού π. Φιλοθέου Νικολάκη και π. Γερασίμου Φακιώλια, καθώς και του Αρχιδιακόνου της Ι. Μητροπόλεως Χίου π. Αποστόλου Λάρδα.

Παρόντες, μεταξύ άλλων: ο Ναύαρχος κ. Κοσμάς Χρηστίδης, ο Επίτ. Αρχηγός ΓΕΝ Αντιστράτηγος κ. Γεώργιος Τσιτσικώστας, ο Υποστράτηγος κ. Δημόκριτος Κωνσταντάκος, ο Συνταγματάρχης κ. Νικόλαος Λέκκας, ο Αντισυνταγματάρχης κ. Παναγιώτης Τσάπαλος, ο Ανθυπολοχαγός κ. Εμμανουήλ Σ. Στείρος, ο Επίκουρος Καθηγητής Ναυτικής Ιστορίας Σχολής Ναυτικών Δοκίμων κ. Ζήσης Φωτάκης, ο Σημαιοφόρος ΠΝ - Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού κ. Μιχαήλ Κατσικαρέλλης, ο Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου και Βουλευτής Χίου κ. Παναγιώτης Μηταράκης, ο πρ. Υφυπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Κωνσταντίνος Καραγκούνης, ο Πρόεδρος της ΕΒΑΤ κ. Ιωάννης Γκιάλας, παιδιά από το Καράβι του Χριστού και η Πρόεδρος της Αδελφότητας Ψαριανών κ. Ελίνα Κωνσταντάρα.

Ο **Σεβασμιώτατος Χίου** στο θείο κήρυγμα αναφέρθηκε στην αγάπη, την μακροθυμία, την αμνησικακία και την συγχωρητικότητα επί τη βάσει της βιβλικής και υμνογραφικής γραμματείας.

Μετά το Μνημόσυνο, ο Ενδοξώτατος Ναύαρχος Π.Ν. κ. Κοσμάς Χρηστίδης, Επίτ. Αρχηγός ΓΕΝ, ανέβηκε με προτροπή του Σεβασμιωτάτου Χίου στο στασίδι του Κανάρη και, φανερά συγκινημένος και ένδακρυς, εκφώνησε τον εξής λόγο:

«Σύμφωνα με τα αρχεία του Ναυτικού, αρχές δεκαετίας του 1790, στη Χίο, έρχεται στον κόσμο, 'μ' ένα της θάλασσας σπασμό', ο Κωνσταντίνος Κανάρης, γιός του Μικέ (Μιχάλη) Κανάριου και της Μάρως Μπουρέκα. Τα πρώτα του, τρυφερά, χρόνια τα περνά στα ένδοξα Ψαρά, στο ελάχιστο κατά το μέγεθος, αλλά μέγιστο κατά τον ηρωισμό νησί του βορειοανατολικού Αιγαίου, τρέχοντας και παίζοντας μαζί με τα άλλα παιδιά στο Φτελιό, στο Διόχι, στον Ξερόκαμπο... Ο Κωνσταντής έχει μείνει στην ιστορία ως βέρος Ψαριανός μιάς και όλη του η δράση είναι συνδεδεμένη με το ένδοξο νησί που δεν ζούσαν Οσμάνιδες.

Το πατρικό του βρισκόταν σε μικρή απόσταση από το ναό του Αγ. Νικολάου. Ο ίδιος, συχνά, έλεγε: ``Από μικρός ήμουν θεοφοβούμενος και στο όνομα του Θεού ακουμπούσα πάντα την απόφασή μου``. Για τον θρυλικό Ψαριανό, αλλά και για όλους τους αγωνιστές του '21 η ευλάβεια και η προσήλωση στην Ορθοδοξία δεν ήταν κάτι το επίπλαστο και το εθιμικό. Ήταν κύμα που πλημμύριζε την ύπαρξή τους και δροσερός άνεμος, που αφύπνιζε την ψυχή τους.

Ορφανός από μικρός, ακολούθησε το ναυτικό επάγγελμα με το επίθετο Κανάρης, μαθαίνοντας το σκληρό αλφάβητο της ``πικροθάλασσας`` και όλα τα μυστικά της. Το 1817 παντρεύεται τη Δέσποινα Μανιάτη - κόρη Ψαριανού πλοιοκτήτη - με την οποία απέκτησε έξι γιούς και μία κόρη (Μαρία).

Στους πολυήμερους πλόες, ο ολιγογράμματος ναυτόπαις προτιμάει για συντροφιά τη ``φυλλάδα του Μεγαλέξαντρου, πούχε μισολειώσει από το πολύ ξεφύλισμα και το σάλιο...``. Ο ιστορικός Γεώργιος Τερτσέτης γράφει ο,τι από το ίδιο το στόμα του Κανάρη άκουσε πως ``ναύτης, νεώτατος ακόμη την ηλικίαν, όταν άραζεν εις λιμένα, ιδιάλεγεν έρημο παραθαλάσσιο και καθήμενος εις άγριο λιθάρι εδιάβαζεν έργα και βίον του Μεγάλου Αλεξάνδρου και εις την ανάγνωσιν έτρεχαν δάκρυα βρύση οι οφθαλμοί του``.

Ευτυχώς γι' αυτόν, και δυστυχώς για μας, που δεν ζει στις ημέρες μας ν' ακούσει από κάποιους νεοέλληνες, για την ελευθερία των οποίων αγωνίσθηκε, να υποστηρίζουν με ύφος σοφών ότι ο Μέγας Αλέξανδρος και η Μακεδονία δεν ανήκουν στον Ελληνισμό.

Κατά τον ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, ο Κανάρης είναι ``Η ζωντανή σημαία του Γένους``. Ο θρυλικός πυρπολητής, ναυμάχος και ``στολοκαύτης``, μετέπειτα ναύαρχος και πολιτικός, ανάλωσε τη ζωή του έως βαθιά γεράματα, στην υπηρεσία της Πατρίδας, από διάφορες επάλξεις. Η αγνή και ανιδιοτελής ψυχή του, πέραν των άλλων, που εν συντομία θα παρατεθούν, οδήγησε να γίνει ο Κωνσταντής Κανάρης μπουρλοτιέρης και Πρωθυπουργός. Ήταν ένας από τους πιο θερμούς υποστηρικτές και συνεργάτες του Ιωάννη Καποδίστρια και απέφυγε να λάβει μέρος στις διχόνοιες πολιτικών και στρατιωτικών. Ο Κανάρης είχε μεγάλα όνειρα και προσδοκίες για την Ελλάδα.

Τις πολλαπλές υπηρεσίες του Κωνσταντίνου Κανάρη περιέγραψε εν συντομία ο Σπ. Μαркеζίνης:

``Η μορφή του Κανάρη ενωρίς έλαβε την θέσιν της εις το παγκόσμιο λεύκωμα της ιστορίας των ηρώων. Όταν εξερράγη η Ελληνική επανάστασις ήτο άσημος πλοίαρχος ενός μικρού ιστιοφόρου... Ήτο εκ χαρακτήρος ήρεμος άνθρωπος. Πολίτης νομιμόφρων, υπόδειγμα συζύγου και πατρός. Δεν επεδίωξε ποτέ την

προβολήν, και επροτίμα τον ήσυχον βίον...Ο θρίαμβος δεν ήλλαξε τον χαρακτήρα του, παρέμεινε εξ ίσου μετριόφρων και αγνός, όσον όταν ήτο απλούς εμποροπλοίαρχος. Πολλαπλάς προσέφερεν έκτοτε εις το Έθνος υπηρεσίας, πάντοτε με την ίδιαν σεμνότητα και ακεραιότητα. Υπήρξεν εις όλα άμεμπτος, Όταν, μετά την μεταπολίτευσιν, εγένετο έλεγχος των διαχειρισθέντων χρηματικών κονδυλίων, διά τον Κανάρην ουδείς εγένετο λόγος. Άλλωστε ουδέν, ουδέποτε διεχειρίσθη. Και όταν αι περιστάσεις ήσαν κρίσιμοι προς τον Κανάρην πάντοτε εστρέφοντο τα βλέμματα όλων, ως εις άνθρωπον του οποίου την πρωτοκαθεδρίαν απεδέχοντο όλοι''.

Αλλά, πόσοι έχουν αναρωτηθεί τι ήταν αυτό που μετέτρεψε έναν απλό ναυτικό σε ήρωα; Ο ίδιος είχε απαντήσει σε σχετικό ερώτημα: ``Όλα, παιδί μου, όλα τα κατορθώνει η αγάπη προς την Πατρίδα''.

Η ξεχωριστή εθνική συνείδηση, το μοναδικό θάρρος και η τόλμη που τον ξεχώριζαν έμειναν αναλλοίωτα μέσα στους αιώνες, όταν ο Ψαριανός πολεμιστής αποφάσισε να απαντήσει στη πρωτοφανή τουρκική σφαγή της Χίου. Πριν αναχωρήσει από τα Ψαρά, με σκοπό να καταστρέψει τον τουρκικό στόλο, πήρε το πλήρωμά του και ξεκίνησαν για να λειτουργηθούν στο ναό του Αγίου Νικολάου, πάντες μεταλαβόντες την πρωίαν της 1ης Ιουνίου των αχράντων μυστηρίων''. Εκεί, αφού άναψε κερί μπροστά στα εικονίσματα της Παναγίας και του Αγίου Νικολάου, με πνεύμα αποφασιστικότητας και αυτοθυσίας είπε ``Κωσταντή, θα πεθάνεις''.

Εξ άλλου δεν είχαν περάσει πολλά χρόνια, όπου αντηχούσε το κήρυγμα του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού (που η ταπεινότητά μου φέρει το όνομά του): «Ψυχή και Χριστός σας χρειάζεται, αυτά τα δύο. Κι όλος ο κόσμος να πέσει απάνω σας, δεν μπορεί να σας τα πάρει, εκτός κι αν τα δώσετε με το θέλημά σας».

Το μεγάλο του ανδραγάθημα, τη νύχτα της 6ης προς 7ης Ιουνίου 1822, έκαψε τη ναυαρχίδα του Τούρκικου στόλου (που είχε καταστρέψει τη Χίο) μαζί με 2.000 Οθωμανούς και το ναύαρχο Καρά-Αλή νεκρούς.

Στις 28 Οκτώβρη 1822, φροντίζει να γίνει παρανάλωμα του πυρός και η Τουρκική αντιναυαρχίδα του νέου αρχιναύαρχου Κακλαμάν Μεχμέτ Πασά στο στενό μεταξύ Τενέδου και Τρωάδας. 800 νεκροί Οθωμανοί.

Τον Αύγουστο του 1824, καίει στη Σάμο μία μεγάλη φρεγάτα του Χοσρέφ-Μεχμέτ πασά (που είχε καταστρέψει τα Ψαρά) και τον ίδιο μήνα μία κορβέτα στη Μυτιλήνη. 600 νεκροί Οθωμανοί.

Η φήμη του, γρήγορα, ξεπέρασε τα όρια του ελληνικού χώρου και ξένοι καλλιτέχνες, λογοτέχνες και συγγραφείς ανέδειξαν την ηρωική του στάση ανάμεσα στους οποίους και ο Λόρδος Βύρωνας, ο Γάλλος τραγουδοποιός

Μπερανζέ, ο Βαυαρός ζωγράφος Φον Χες, ο Γάλλος συγγραφέας και ποιητής Βίκτωρ Ουγκώ με τίτλο *''Κανάρη, ημίθεε φωτοδόξαστε!''*, αλλά και ο ιστορικός Τόμας Γκόρντον σημείωνε *''είναι ο πιο έξοχος εκπρόσωπος του ηρωισμού, που η Ελλάδα όλων των εποχών μπορεί να υπερηφανεύεται''*.

Με αφοπλιστική ειλικρίνεια, που αποκάλυπτε μία άδολη και απονήρευτη ψυχή, μέχρι το τέλος της ζωής του ομολογούσε: *''Μία δύναμις θεική με γιγάντωσε...Αυτή η θεία δύναμις μου έδωσε θάρρος διά να φθάσω με το πυρπολικό μου στην Τουρκική Ναυαρχίδα...Οι Τούρκοι ήσαν τόσοι, ώστε, εάν έπτυνον επάνω μας, θα μας έπνιγαν αναμφιβόλως. Αλλά ο Μεγαλοδύναμος Θεός δεν το επέτρεψε και μας έσωσε, διότι εγνώρισε την ψυχήν των δούλων του...''*.

Αλλά, ποια πνευματική *''μήτρα''* γέννησε αυτή τη μορφή με τις τόσες αρετές; Γιατί σ' αυτόν δεν υπήρχε μόνο η φιλοπατρία, αλλά στο χαρακτήρα του συναντούσες πλήθος χριστιανικών αρετών, όπως: την ταπείνωση, την ανεξικακία, την ανιδιοτέλεια, την αγάπη προς την οικογένεια, την τιμιότητα, τη φιλανθρωπία και πλήθος άλλων αρετών. Όλα αυτά οφείλονταν στη φλογερή κι ακράδαντη πίστη και αγάπη του Κανάρη προς την Πατρίδα και τον Θεό.

Ας αναφερθούμε στην πιο γνωστή από τις αρετές του Κανάρη, αυτή της φιλοπατρίας. Η αγάπη για την Πατρίδα είναι και χριστιανική αρετή. Η Ορθοδοξία έχει υπερεθνικό και υπερφυλετικό χαρακτήρα. Η Εκκλησία συμπαραστέκεται, αγκαλιάζει και εύχεται υπέρ των εθνικών αγώνων, που γίνονται για την υπεράσπιση των *''ιερών και των οσίων''*, όπως της ελευθερίας (ανεξαρτησίας 1821). Εξάλλου το τονίζει και ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος: *''Ουδέν πατρίδος γλυκύτερον''*.

Όμως, ο γενναίος αυτός ναυμάχος πατριώτης, δεν άφησε λεπτό να τον θαμπώσει η λάμψη του θριάμβου του. Ούτε επέτρεψε στον εαυτό του να γεμίσει από αλαζονεία κι εγωισμό. Ταπεινός έφυγε, για να πετύχει τον άθλο αυτό, που φάνταζε ακατόρθωτος, και ταπεινός επέστρεψε. Πρώτο του μέλημα να ανηφορήσει ασκεπής προς την εκκλησία του Αγίου Νικολάου και μαζί του όλοι οι Ψαριανοί, να ευχαριστήσουν τον Θεό. Η τόσο περιφρονημένη - ιδίως στις ημέρες μας - χριστιανική αρετή της ταπεινοφροσύνης ήταν για τον Κανάρη πολύτιμος πνευματικός θησαυρός. Ποτέ δε χρησιμοποίησε τα αξιώματα του Ναυάρχου, του Γερουσιαστή, του Υπουργού και του Πρωθυπουργού με τα οποία τον τίμησε το ελευθερωμένο Ελληνικό κράτος, ούτε για την προσωπική του προβολή, ούτε για να ωφεληθεί οικονομικά. Ο ίδιος ήταν απογοητευμένος από την φιλοχρηματία και την φιλαρχία, που άρχισε να μαστίζει ολοένα και περισσότερο τους νεοαπελευθερωθέντες Έλληνες, γι' αυτό κάποτε είπε, ότι τα χρόνια του Αγώνα 'μιλούσαν οι καρδιές, τώρα μιλούν τα χρήματα'.

Ο Κανάρης διαθέτοντας χριστιανικές ηθικές αρχές, ποτέ δεν έδειξε θρησκευτική μισαλλοδοξία και δεν έβλαψε αιχμάλωτο και άοπλο, σε όποιο φύλο η ηλικία κι αν ανήκε αυτός. Για τον χαρακτήρα του θα αναφέρουμε δύο μόνο μαρτυρίες, και αυτές Ευρωπαίων και αλλοδόξων, για να είναι όσο το δυνατόν αμερόληπτες: Ο Γάλλος αξιωματικός του ναυτικού Le Roy (Λε Ρουά) τον αποκαλεί 'η ειλικρινεστάτη και χρηστοτάτη των ψυχών', ενώ ο Γάλλος ναύαρχος Juriendela Graviere γράφει ότι σε ολόκληρη τη νεότερη ιστορία 'δεν θέλομεν ανεύρη φυσιογνωμίαν ευγενεστέραν της του Κανάρη'.

Το ταπεινό του φρόνημα, η απλότητά του και η έλλειψη ίχνους εγωισμού και επάρσεως υπήρξαν παροιμιώδη χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του Κανάρη, που προσιδιάζουν μόνο σε χαρακτήρες, που έχουν ζυμωθεί με χριστιανικά βιώματα. Το να έχεις επιτύχει ηρωισμούς, να κατέχεις ύπατα αξιώματα, να επαινείσαι και να σου πλέκουν διθυράμβους, όσο ακόμα είσαι εν ζωή, κι εσύ να έχεις την απλότητα ενός μικρού παιδιού, αυτό, σίγουρα, αποτελεί απόδειξη αγνής ψυχής, που ανεβαίνει με επιτυχία στην κλίμακα των αρετών.

Ιούνιος 1825, ο Γάλλος φιλέλληνας Eugene Villeneuve, καταγράφει στο ημερολόγιό του: 'Είχα την τιμή να δειπνίσω με τον Κανάρη, τον καταστροφέα του τουρκικού ναυτικού... ατρόμητος ναυτικός... Η φυσιογνωμία του επιβλητική. Το βάδισμά του αγέρωχο και στα μάτια του λάμπει το θάρρος που του δίνει πνοή για την ελευθερία της αγαπημένης του πατρίδας'.

Ο θρυλικός ναύαρχος, πριν πεθάνει, είπε, ότι το μόνο που έχει να δώσει στο ελληνικό έθνος είναι η καρδιά του. Και την έδωσε. Μέχρι σήμερα φυλάσσεται μέσα

σε μία λήκυθο στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο στην παλιά Βουλή.
Ανακεφαλαιώνοντας και για να μας μείνει κάτι:

Όταν ρώτησαν κάποτε τον πυρπολητή και σεμνό ήρωα του '21 Κανάρη

- Πως τον έκανες τον άθλο, Ναύαρχε;

Εκείνος απάντησε:

- Να, ξύπνησα εκείνο το πρωί και είπα: Απόψε Κωνσταντή θα πεθάνεις για την Ελλάδα.

Σ' αυτό το "απόψε θα πεθάνεις", βρισκόταν η ηθική δύναμή του.

Τον Αύγουστο του 1873, αξιώθηκε να εκπληρώσει το τάμα του προς τους Αγίους Αποστόλους, το λάβαρο των οποίων έφερε πάντα μαζί του, οικοδομώντας, προς τιμήν τους, τον μικρό τούτο ναό μέσα στο κτήμα του.

Μ' αυτόν τον τρόπο θέλησε ο Κωνσταντής να αφήσει τη δική του πνευματική παρακαταθήκη. Όλη η ζωή του είχε ως κέντρο την Πατρίδα, το Θεό και στήριγμα την Εκκλησία. Αυτήν, λοιπόν, μας άφησε ως φάρο, για να φωτίζει τις επερχόμενες γενιές των Ελλήνων.

Αιωνία σου η μνήμη, σεβαστέ μας Ναύαρχε...».

Μετά το πέρας της Θ. Λειτουργίας και τον Εθνικό Ύμνο, όλοι μετέβησαν στο Α΄ Κοιμητήριο Αθηνών, όπου ο Χίος Ιεράρχης τέλεσε "Τρισάγιο" στους τάφους του Κωνσταντή και της Δεσποίνης Κανάρη.

